

Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Юридичний факультет
Кафедра професійних та спеціальних правових дисциплін

СХВАЛЕНО
на засіданні науково-методичної
ради факультету
протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан юридичного факультету
Стелла КЕЛЬБЯ/
«29» _____ 2024 р.

СИЛАБУС
обов'язкової навчальної дисципліни
«Право Європейського Союзу»

Освітньо-професійна програма:	<u>Право</u>
Спеціальність:	<u>081 «Право»</u>
Галузь знань:	<u>08 «Право»</u>
Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Факультет:	<u>Юридичний</u>
Мова навчання:	<u>Українська</u>
Розробник:	<u>Полонка Іванна Анатоліївна, заступник завідувача кафедри професійних та спеціальних правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент</u>
Профайл викладача	<u>https://bukuniver.edu.ua/university/faculties-and-departments/faculty-of-law/departments-of-professional-and-special-legal-disciplines/</u>
E-mail:	<u>ivanka.polonka@gmail.com</u>
Консультації	<u>четвер з 10.00 до 16.00</u>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Навчальна дисципліна «Право Європейського Союзу» є складовою навчального плану підготовки фахівців першого бакалаврського рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» в обсязі 90 годин, з яких для здобувачів денної форми навчання передбачено: лекцій – 20 год., практичних занять – 20 год., і самостійної роботи – 50 год.; та для здобувачів заочної форми навчання: лекцій – 4 год., практичних занять – 4 год., та самостійної роботи – 82 год. Навчальна дисципліна побудована відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS) і складається з 3 кредитів. Форма підсумкового контролю – диференційований залік.

Знання з дисципліни «Право Європейського Союзу» для юристів є нагальними, оскільки у більшості випадків своєї діяльності українці пов'язані з інтеграційними процесами, які відбуваються в Європі. Право Європейського Союзу є самостійною правовою системою, що знаходиться на стику національного права держав-членів ЄС і права міжнародного та має комплексну юридичну природу, поєднуючи в собі риси, характерні як для міжнародного, так і для внутрішньодержавного права. Воно містить норми різних галузей і правових інститутів (конституційне, адміністративне, цивільне, трудове, кримінальне, екологічне, митне, банківське, податкове право тощо) і має своєрідний, унікальний структурний поділ.

В цьому праві найбільш адекватно відображена світова тенденція конституціоналізації права і рух до загального правового майбутнього людства. Як втілення міжнародного та міжнаціонального компромісу, співробітництва і взаємодії, право ЄС формує унікальні прийоми, засоби і методи узгодження прагнень держав, народів й осіб задля загального цивілізаційного прогресу. Право ЄС розробляє і випробовує на практиці принципи гармонійного поєднання інтересів особи, регіонів, країн із завданнями глобалізації. При цьому пріоритетними є права людини та ідеали правової демократичної держави.

2. Мета і завдання дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поняття, зміст та особливості права ЄС, правова природа ЄС, а також правові основи зовнішніх відносин ЄС, в тому числі з Україною.

Мета викладання навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» полягає у засвоєнні студентами знань щодо правових засад становлення Європейського Союзу, джерел та принципів права Європейського Союзу, основ побудови та функціонування інституційних органів Європейського Союзу, правового статусу людини і громадянина в Європейському Союзі. Особлива увага приділяється аналізу правових засад внутрішнього ринку та спільних політик Європейського Союзу, правовому регулюванню відносин між Україною та Європейським Союзом.

Основними *цільми (завданнями)* навчальної дисципліни є: формування розуміння сутності та особливостей права Європейського Союзу, основних теоретичних засад і генези європейської єдності, інституційних, правових, економічних аспектів функціонування Європейського Союзу, євроінтеграційної політики України.

Результати навчання за дисципліною. Після проходження курсу здобувачі будуть *знати*: етапи становлення права ЄС та створення ЄС; зміст і сферу дії європейського права; принципи, суб'єкти та джерела права ЄС; правовідносини, що регулюються правом ЄС; співвідношення права ЄС з міжнародним та внутрішнім правом держав-членів; правову природу ЄС, види його компетенцій; принципи побудови інституційної системи ЄС; компетенцію органів ЄС; види правотворчих процедур в ЄС; систему дипломатичних органів ЄС; правові основи зовнішніх зносин ЄС; організаційно-правові механізми та інструментарій відносин України з ЄС.

вміти: класифікувати акти права ЄС, а також аналізувати первинне та вторинне законодавство ЄС; ідентифікувати/прогнозувати застосування того чи іншого принципу права ЄС у його зовнішньополітичній в тому числі дипломатичній діяльності; аналізувати

практику застосування права ЄС судами ЄС та держав-членів; оцінювати рівень відповідності законодавства України законодавству ЄС; оцінювати ефективність організаційно-правових механізмів та інструментарію розвитку відносин України з ЄС.

3. Пререквізити.

Навчальна дисципліна «Право Європейського Союзу» має міждисциплінарний характер. Вона вивчається на основі знань, які студенти отримали з навчальних дисциплін, як теорія держави і права, конституційне право, порівняльне правознавство та ін. Курс «Право Європейського Союзу» готує надійний ґрунт для ефективного вивчення навчальних дисциплін: «Міжнародне публічне право», «Міжнародний захист прав людини».

4. Компетентності та результати навчання

Під час вивчення дисципліни, відповідно до освітньо-професійної програми, формуються наступні:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності спеціальності (СК)

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Отримуються наступні програмні результати навчання (РН).

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини (теми 4-9).

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (теми 1-9).

РН 4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу (теми 1-9).

PH 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (теми 1-9).

PH 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (теми 1-9).

5. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Еволюція права ЄС, його поняття та зміст

Тема 2. Особливості права ЄС. Правова природа ЄС

Тема 3. Інституційні органи ЄС

Тема 4. Судова система ЄС

Тема 5. Правотворчі процедури в ЄС

Змістовий модуль 2.

Тема 6. Права людини та їх захист в Європейському Союзі

Тема 7. Інституційно-правові аспекти дипломатії ЄС

Тема 8. Право зовнішніх відносин ЄС

Тема 9. Правове регулювання та інструментарій розвитку дипломатичних відносин України з ЄС

При викладанні тем використовуються інформаційні технології навчання: презентації та робота з електронними ресурсами.

При підготовці до занять та виконанні самостійної роботи здобувачу рекомендується використовувати Робочу програму з навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» та Навчально-методичні рекомендації з права Європейського Союзу.

6. Система контролю та оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ;
- метод мозкового штурму;
- кейс-технології.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – залік.

Форми оцінювання студентів:

Поточне оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру шляхом запровадження навчально-методичного інструментарію з використанням активних методів і технологій організації навчального процесу, зокрема: тестові завдання, задачі, доповіді, інші інтерактивні методи навчання.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті, за результатами виконання самостійних завдань, а також передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів з кожної теми.

Семестрову кількість балів формують бали отримані в процесі теоретичного засвоєння матеріалу, практичних занять та самостійної роботи впродовж семестру за накопичувальною сумою від 0 до 100 балів за всіма видами робіт, передбачених з даної дисципліни за темами (в тому числі враховуються результати тематичного тестування), а також бали за підсумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення результатів за період теоретичного навчання студентів на останньому за розкладом занятті. Основною формою підсумкового модульного контролю є контрольна робота.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		Екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	відмінно
82-89	B	Добре	добре
74-81	C		
64-73	D	задовільно	задовільно
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	незадовільно
1-34	F		

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Залік:

Поточний контроль (максимальна кількість балів)		Загальна максимальна кількість балів
Модуль I	Модуль II	
50	50	100

Політика академічної доброчесності

Здобувач повинен ознайомитися і дотримуватися Положення про забезпечення академічної доброчесності у ПВНЗ «Буковинський університет», яке міститься у вільному доступі на офіційному сайті університету. Студент повинен виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових робіт та екзаменів заборонені. Користування мобільними пристроями допускається лише з дозволу викладача під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані

інформаційні джерела. Використання можливостей штучного інтелекту може мати місце в обмеженому ряді випадків, у кожному разі із погодженням з викладачем.

Література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
3. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text.
4. Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text.
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
6. Хартія основних прав Європейського Союзу. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text.
7. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text.
8. Протокол про роль національних парламентів у Європейському Союзі. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_621#Text.
9. Ніццький договір про внесення змін та доповнень до Договору про Європейський Союз, Договорів про заснування Європейських Співтовариств та деяких пов'язаних з ними актів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_261#Text.
10. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>.
11. Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-IV#Text>.
16. Програма інтеграції України до Європейського Союзу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-00#Text>.

Основний

1. Європейське право: право Європейського союзу : підручник : у трьох кн. за заг. ред. В. І. Муравйова. Кн. перша : Інституційне право Європейського союзу. К. : Ін Юре, 2015. 312 с.
2. Європейське право: право Європейського союзу : підручник : у трьох кн. за заг. ред. В. І. Муравйова. Кн. друга : Матеріальне право Європейського союзу. К. : Ін Юре, 2015. 456 с.
3. Європейське право: право Європейського союзу : підручник : у трьох кн. за заг. ред. В. І. Муравйова. Кн. третя: Право зовнішніх зносин Європейського союзу. К. : Ін Юре, 2015. 408 с.
4. Основи права Європейського Союзу : підручник. за заг. ред. Т. Л. Сироїд; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків : Право, 2020. 590 с.
5. Право Європейського Союзу: основи теорії : підручник. за заг. ред. І. В. Яковюка. Харків: Право, 2019. 360 с.
6. Право Європейського Союзу : підручник. за ред. Р. А. Петрова. Вид. 10-ге, змінене і допов. Харків : Право, 2021. 484 с.

Додатковий :

1. Баймуратов М.О. Модифікації державного суверенітету в умовах європейської інтеграції в контексті взаємовідносин Європейського Союзу з державами – членами: монографія. М.О. Баймуратов, Ю.С. Коббі. Суми: Університет, кн., 2015. 300 с.
2. Історія дипломатії. Навчально-методичний посібник. за ред. О.В. Бігняка. Одеса : Гельветика, 2021. 116 с.
3. Інституційне право Європейського союзу. В.І. Муравйов, О.М. Шпакович, О.М. Лисенко, О.В. Святун. К.: Ін. Юре, 2015. 312 с.
4. Комарова Т.В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС: монографія Т.В. Комарова. Харків: Право, 2018. 528 с.
5. Полонка І. А. Правовий ідеал у світлі потенційного досягнення через призму аксіологічного аналізу світового досвіду та детермінації розуміння в Україні. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Сер. «Право»*. 2024. Випуск 85: частина 4. С. 386-393.
6. Полонка І. А. Селезньова О. М. Міжнародна практика втілення ювенального підходу в нормах про відповідальність неповнолітніх осіб : досвід для України. *Право і суспільство*. 2024. №5. С. 192-206.
7. Полонка І. А. Непереборна сила у законодавстві Італії, Німеччини та Франції: аспекти розуміння у публічному та приватному праві. *Modern achievements of EU countries and Ukraine in the area of law : Collective monograph*. Riga : Izdevniecība “Baltija Publishing”, 2020. P. 1. 615 p. 423-437.
8. Полонка І. А. Міжнародний досвід інституту неосудності в законодавстві України та країн Європейського Союзу. *Правові інститути в умовах світових процесів глобалізації : проблеми та перспективи розвитку : колективна монографія*. За ред. О. М. Селезньової. Чернівці : Місто, 2023. 192-206.
9. Ivanna A Polonka, Milana V Pakhomova, Svitlana I Synenko, Taras Z Garasymiev, Victoria Z Chornopiskaya, Ivanna A Polonka // *State Administration in the Field of Education of People of the “Third Age” in Ukraine. Public Policy and Administration*. 2020. Vol 39 No 6. С. 78-88.
10. Ivanna A Polonka, Kovalchuk, O., Kolesnikov, A., Koshmanov, M., Dobrianska, N. *Rethinking the concept of punishment: modeling the level of danger posed by criminals to society*. *Amazonia Investiga*. 2024. 13(77). С. 246–256.

Інформаційні ресурси

(нормативна база, джерела Інтернет, адреси бібліотек тощо)

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua>
2. Офіційний портал Верховної Ради України <http://rada.gov.ua>
3. Урядовий портал <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини <http://www.ombudsman.gov.ua>
5. Міністерство внутрішніх справ України <http://mvs.gov.ua>
6. Міністерства закордонних справ : <https://mfa.gov.ua>
7. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>
8. Міністерство юстиції України <https://minjust.gov.ua/ua>
9. Верховний Суд України <http://www.scourt.gov.ua>
10. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних Справ <http://sc.gov.ua>
11. Інститут світової економіки і міжнародних відносин: www.iweir.org.ua.

12. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>.
13. Офіційний сайт Європейського Союзу <http://europa.eu>.
14. Медіа портал Європейського Союзу <http://www.euractiv.com>.
15. Офіційний сайт Європейського парламенту: <http://www.europarl.europa.eu>.
16. Офіційний сайт Європейської Комісії <http://ec.europa.eu>.
17. Офіційний сайт Ради Європейського Союзу <http://www.consilium.europa.eu>.
18. Офіційний сайт Суду Європейського Союзу: <http://www.curia.europa.eu>.
19. Офіційний сайт Європейського Омбудсмана: <http://www.ombudsman.europa.eu/start.faces>.
20. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду: www.imf.org
21. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй: www.in.org
22. Офіційний сайт Світової організації торгівлі: www.wto.org